

AARHUS TEATER

AARHUS TEATER
DIREKTION: POUL PETERSEN

TEKSTBIDRAG:

AFTENENS FORFATTER

*

Chr. Ludvigsen:

TENDENSER I FRANSK TEATER

EFTER KRIGEN

*

LANDSDELSSCENERNES REPERTOIRE

AFTENENS FORFATTER

Maurice Clavel, der herhjemme ikke er særlig kendt, men i sit hjemland lige fra sin dramatiske debut har været kendt og omdiskuteret ikke mindst i intellektuelle kredse – aktiv som han ustandselig har været både som filosof, lyrisk digter, essay-forfatter og lejlighedsvis også forfatter af films-manuskripter.

Clavel blev student allerede 14½ år gammel og havde fuldført sit filosofiske universitetsstudium med sit 21. år. Efter et ophold i Spanien under borgerkrigen blev han under 2. verdenskrig stifter og leder for F. F. I. i Loire. Han blev taget til fange af Gestapo – undslap – og som anfører for de berømte 1600 partisaner, befriede han byen Chartres i august 1944. Efter krigen fulgte han kaldet til at blive dramatisk forfatter.

Hans dramatiker debut fandt sted i 1946 med skuespillet »Les Incendiaires«. Det vakte kolossal opsigt og blev i høje toner rost for en spændende dialog og for suveræn sprogbehandling. Han blev straks udråbt som det nye store talent. Forventningerne til hans næste arbejde var derfor store. Skuespil nummer to blev »La Terrasse de Midi« (1947), en moderne Hamlet-version. Det blev opført første gang i Avignon, hvorefter det overførtes til Theatre de Vieux-Colombier i Paris. Clavel behandler i skuespillet det problem, som han anser for det mest presserende i vor tid: nutidsmenneskets hjælpeløshed overfor løsningen af samvittighedskon-

flikter, der efter hans mening kun kan løses ved at dræbe samvittigheden. Med dette sit andet værk indfrie han de forventninger, man havde stillet til ham. Frankrigs store teaterdigter Jean Anouilh udråbte ham til »den mest lovende franske dramatiker efter krigen«.

Hans tredje skuespil, versdramaet »Maguelone«, fik urpremiere på Marigny Teatret hos Jean-Louis Barrault, der selv iscenesatte det. Det blev fremhævet på grund af dramatisk intensitet og lyrisk skønhed, og flere af de parisiske anmeldere sammenlignede ham med Lorca.

Derefter fulgte skuespillene »Canduela« og »Besættelse« – dette sidste opførtes første gang i oktober 1954 i Paris, og også det fik rosende omtale efter opførelsen (på Theatre Hebertot), hvor man særlig heftede sig ved Clavels furiose stil, hede rytme, stærkt visionære situationer og skuespillets klassiske opbygning.

»Besættelse« er for et par sæsoner siden opført i Helsingfors, og opførelse forestår på »Kgl. dramatiska Teatern« i Stockholm.

Hans sidste skuespil er »La Croisade des Albigeois« – en historisk trilogi – bygget over korstoget mod Albigenjerne.

Produktiv som Maurice Clavel er, har han kunnet afse tid til virksomhed ogsaa som oversætter. Han har f. eks. oversat flere af Ugo Bettis skuespil (Ugo Bettis »Gedeøen« opført her på Aarhus Teater i april 1955) og har således været med til at indføre moderne italiensk dramatik i Frankrig.

Sluttelig skal det bemærkes, at han sammen med vennen Jean Vilar startede de nu så berømte festspil i Avignon.

POUL PETERSEN

Aftenens instruktør

beredte vejen for efterkrigstidens franske teater. De var alle det, man på fransk kalder animateurs, dvs. opildnere som praktisk og teoretisk sætter noget i gang. Efter krigen er deres værk blevet videreført af folk som Jean Vilar med sit berømte Theatre National Populaire (TNP) i Paris og sine internationale teaterfestivaler i Avignon, Jean-Louis Barrault med sin og Madeleine Renauds trup, der har turneret rundt i næsten hele den vestlige verden og nu sidste år endelig fik fast bopæl i Theatre Français' gamle anneks-scene, Odeon, som i den anledning blev omdøbt til »Theatre de France«, Roger Blin, der især har haft betydning som iscenesætter af avant-garden, og endelig det helt nye navn, den unge Roger Planchon, der i en arbejderforstad til Lyon har opbygget en »landsdelscene« af internationalt format. Naturligvis kunne man nævne mange flere, men disse fire er nok de berømteste og i mange måder også de mest repræsentative for den seneste udvikling.

Og hvad så med de dramatiske forfattere, vil man måske spørge? – Ja, mange af de bedste har jo allerede for længst været spillet herhjemme, og måske kan det være nok så interessant for en gangs skyld at se lidt nærmere på det teater, de oprindeligt er skrevet for, og som har været den første betingelse for deres succes på de skrå brædder. Vi må huske på, at der i Frankrig er tradition for et langt intimere samarbejde mellem teater og forfatter, end vi er vant til herhjemme. I Frankrig er det reglen og ikke undtagelsen, at forfatteren tager aktivt del i indstuderingen af sine stykker, ja det er endda ikke usædvanligt, at han iscenesætter selv; Anouilh har f. eks. selv sat sin seneste succes »Becket

eller Guds Ære» i scene i Paris. Beckett følger prøverne på sine stykker med den største interesse for praktiske detaljer, selv om det er Roger Blin, der står for den endelige udformning. Adamov fik først rigtig succes med sine stykker, da han indledte et intimt samarbejde med Roger Planchon. Ionesco har selv spillet med i flere af sine stykker og skal efter sigende nu uddybe sit kendskab til praktisk teater ved at spille med i et nyt avant-garde-stykke, »Le Lion« af en ung israelit, i rollen som en 50-årig kæmpebaby.

Vilar og Barrault er trods alt nok de to teaterfolk, der til dato har betydet mest for teatret i Frankrig efter krigen. Hver på sin måde, naturligvis. Vilar er mere kølig, formfuldendt i den klassiske franske tradition, men samtidigt mere internationalt orienteret og åben for udenlandsk indflydelse, særlig Brecht, hvis »Mutter Courage« karakteristisk nok blev åbningsforestillingen for TNP i 1951. Barrault er mere en gøgler og sværmer, der begejstret går ind for den ene unge forfatter efter den anden, »i håb om at finde sin Giraudoux ligesom Juvet i sin tid«, påstår onde tunger. Han har slået et mægtigt slag for Claudel, hvis ufærdige ungdomsstykker fra 90'erne, »Tete d'Or«, blev Barraults åbningsforestilling på Theatre de France sidste efterår. Stykket havde aldrig været spillet før, bl. a. fordi forfatteren ikke ville give sin tilladelse, men efter hans død mente Barrault i sin begejstring, at det skulle op alligevel.

En sammenligning mellem disse to stores repertoire er ganske interessant. Barrault har med sin og Madeleine Renauds trup, siden de brød ud fra Comedie Française, til de flyttede ind i Odeon, spillet i alt 54 dramatiske værker.

Heraf 13 klassikere, 37 moderne og 4 pantomimer, altså ca. 25 pct. klassisk og 75 pct. moderne. Af disse 54 regner Barrault kun 7 for udenlandske, skønt der mellem de resterende 48 indgår bearbejdelsen af Ben Jonson's »Volpone« og to Kafkadramatiseringer, »Processen« og »Slottet«, men det er rigtig nok franske bearbejdelser. Det bliver så mellem 13 pct. og 19 pct. udenlandsk. – Vilar har derimod siden sin debut som sceneinstruktør i 1943 med Strindbergs »Uvejr« på sine forskellige teatre fået fremført 40 stykker indtil sidste sæson. Heraf er ikke mindre end 28 klassikere, altså 70 pct. Men i sidste sæson fik Vilar som bekendt overlådt Salle Recamier som forsøgsscene ved siden af Palais Chaillots kæmpescene, som TNP hidtil har måttet nøjes med. Hermed bliver billedet i nogen grad forrykket, fordi han udelukkende spiller moderne ting på Recamier. Forklaringen er, at TNP så udpræget har folkeoplysende og pædagogisk sigte og derfor har forpligtelse til at fremføre klassikere efter en større målestok. Men takket være de ypperlige fremførelser, Vilars trup har været i stand til at give, er det blevet hos ham og ikke på Comedie Française, man får den mest levende introduktion til klassisk fransk teater. – Af disse 40 stykker er hele 16 udenlandske, fra Machiavellis meget »uartige« komedie »Mandragola« i Jean Vauthiers bearbejdning, og Shakespeare, flot repræsenteret med 4 stykker, over Kleist, Büchner og Ibsen, til Tjekov og Brecht. Det bliver 40 pct. udenlandsk mod Barraults mindre end 20 pct.

Pladsen tillader desværre ikke at gå nærmere ind på Vilars indsats med TNP med hele det animerede arbejde, han har

3. forestilling i sæsonen 1960-61

BESÆTTELSE

Skuespil i 3 akter af MAURICE CLAVEL

Oversættelse: *Flemming Geill*

Iscenesættelse: *Poul Petersen*

Dekoration: *Jens-Anker Olsen* – Kostumer: *Maria Deleuran*

PERSONERNE:

Leonor	<i>Elna Brodthagen</i>
Manuela, hendes datter	<i>Hanne Ribens</i>
Carlos, hendes mand	<i>Gyrd Løfqvist</i>

Længste ophold efter 2. akt. – Spilletid 2 timer

pantomimiske; for et par år siden udgav Barrault et dobbelt-hæfte i sin og Madeleine Renauds teaterserie udelukkende helliget Artaud og hans vidtrækkende betydning for moderne teater. Blin har senere sat Strindbergs »Spøgelsessession« op og derved bidraget til den stadigt stigende interesse for Strindberg i Frankrig. Også et af Adamovs tidligste stykker, »La Parodie«, har Blin bragt frem. For nylig fik han kritikernes pris for årets bedste iscenesættelse, nemlig af Genets »Les Negres« sammen med Roger Planchon for dennes kongeniale iscenesættelse af Gogols »Døde Sjæle« i Adamovs dramatisering. I øjeblikket spiller Blin den vigtige rolle som dronningens udsending i Genets »Balkonen«; her fejrer hans underfundigt-mystiske spillestil store triumfer, hans mimiske udtryksfuldhed er simpelthen ubetalelig, en hel komedie for sig.

Roger Planchon er det helt nye store navn i fransk teater, en provinsens Jean Vilar, der i løbet af ganske få år har opbygget ikke alene en scene, men også et publikum blandt arbejderbefolkningen i Lyon. Han er endnu ikke fyldt 30, men har haft en kometagtig karriere med overordentlig fremgangsrigt gæstespil både i Paris og andre steder. Alligevel agter han foreløbig at blive ved i Lyon, hvor han først vandt sine sporer. Opbygningen af virkelig gode provins-scener er i øvrigt også et karakteristisk træk i efterkrigstidens franske teater. Planchon er kun det mest fremragende eksempel, med sine virkeligt festlige, folkelige og fornøjelige forestilling af f. eks. Shakespeare »Henrik IV«, hvor han selv spiller rollen som den senere Henrik V, eller den helt burleske dramatisering af »De tre Musketerer«. Han er nok

endnu stærkere Brecht-influeret end Vilar, og her kan han tage sin hofforfatter og -dramatisør Adamov i hånden; denne har nemlig allerede for 5 år siden afsværget næsten hele sit tidligere Strindberg-påvirkede forfatterskab til fordel for sin senere produktion under Brechts auspicer («Ping-Pong», »Paolo Paoli« plus en række oversættelser og dramatiseringer, mest fra russisk).

Som fremhævet er den udenlandske indflydelse blevet mærkbart stærkere i det moderne franske teater. Tidligere har man nok kunnet spille Shakespeare i ny og næ, men den løse, noget episodiske opbygning i de elisabethanske drama har hidtil været en stadig kilde til forargelse for de ordenselskende franskmænds cartesiske tankegang. Men nu er tiden åbenbart moden til slige orgier af dramatisk inkonsekvens. Shakespeare og hans samtidige (man spiller nemlig også andre englændere nu) synes at være mere aktuelle i vore dages Frankrig end på Voltaires tid. Det samme gælder Brecht, hvis episke teater, som dr. Kruuse rigtigt bemærker i sin anmeldelse af Brechts »Galilæi« i Odense, i mange måder er videreudvikling af en bestemt engelsk tradition for krønikespil. Brecht har jo ligefrem med forkærlighed bearbejdet diverse engelske stykker fra restaurationstiden med »The Beggars Opera« i spidsen («Laser og Pjalter«).

Også regulære gæstespil har gjort deres til at åbne vejen for fremmede impulser. Således gjorde »Peking-Operaen« et stort indtryk med sin stærkt stiliserede spillestil. Den fremragende mimiker Marcel Marceau adopterede ligefrem et af deres numre, »Duellen i Mørket«. Brecht-ensemblet har også gæstespillet med stor succes indtil flere gange i for-

Elna Brodthagen

der i aften spiller sin første rolle på Aarhus Teater, begyndte i 1926 som elev hos Svend Methling. Debuterede som Rikke i »Genboerne«; efter elevtiden 1 år hos Betty Nansen og spillede der bl. a. den unge pige i »Gesandten fra Jupiter«. Fru Brodthagen kom efter nogle år i Odense til Århus og spillede i flere operetter på Vennelyst, og efter seks år i Ålborg, hvor hun spillede et stort repertoire, bl. a. i »Anne Franks Dagbog«, »Laser og Pjalter«, »Frk. Rosita« og »Det store Bal«, er hun nu igen i Århus, hvor vi glæder os til at præsentere fru en i det løbende repertoire.

Hanne Ribens

Gyrd Lofquist

*Sæsonens første forestilling
Der må være en grænse – med Harald Hejst
og Helge Kjørulff-Schmidt*

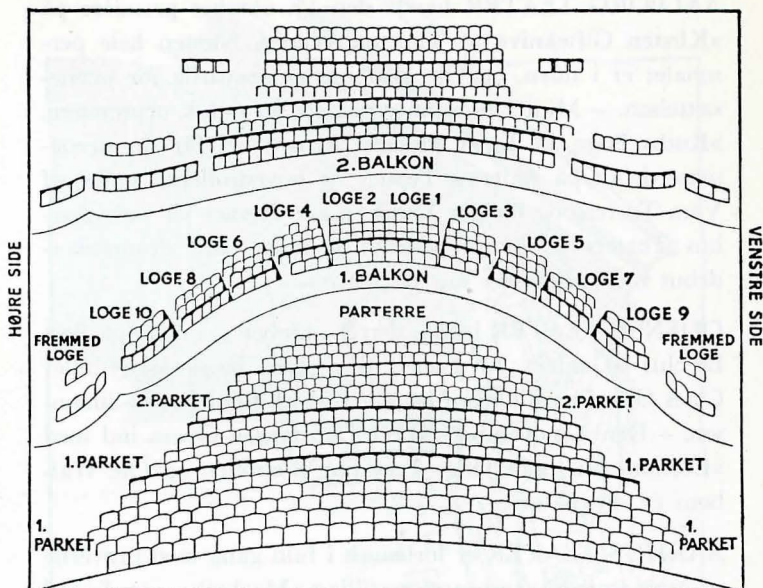

*Sæsonens anden forestilling
Der var Engang – med Gunnar Stryhn, Helge Kjærulff-Schmidt
og Troels Munk*

AALBORG TEATER havde den 15. oktober premiere på »Kirsten Giftekni« af Thornton Wilder. Næsten hele personalet er i ilden, og Ole Walbom er ansvarlig for iscenesættelsen. – Midt i november bringes en dansk urpremiere, »Ruths Bog«, af Einer Plesner. Arne Weel får sin iscenesætterdebut på Aalborg Teater, og hovedrollerne spilles af Vera Tørresø og Holger Munk. Einer Plesner vil være Aarhus Teaters publikum bekendt gennem hans dramatikerdebut med »Eneren« her på teatret.

ODENSE TEATER havde den 9. oktober premiere på Bert Brechts »Galilei's Liv« med den store norske skuespiller Claes Gill. Forestillingen er iscenesat af John Ditlev-Simonsen. – Den 4. november rykker Den fynske Opera ind med »Leonora Kristine«. Inge Frey har titelrollen og Ole Walbom er instruktør.

AARHUS TEATER er forlængst i fuld gang med prøverne på årets store Shakespeareforestilling »Macbeth«, som Svend Methling sætter i scene i sin egen oversættelse, og hvor Erno Müller og Mime Fønss har de store roller som Macbeth og Lady Macbeth. – Søndag eftermiddagene den 30. oktober og 6. november genoptages »Stolene« og »Krapps sidste Baand« for Forsøgsscenen. – For Ung Scene og Forsøgsscenen har vi i år udstedt medlemskort, der giver ret til køb af én billet til hver af Ung Scene og Forsøgsscenes forestillinger. Disse medlemskort kan købes gennem ungdomsorganisationerne, skoler, seminarier etc. og koster kun kr. 0,25.

	Ord. pris		Ord. pris
1. parket, 1.-6. rk.	12,00	Fremmede loge, 1. rk.	14,00
1. parket, 7.-10. rk.	10,00	Fremmede loge, 2. rk.	10,00
2. parket	8,00	2. balkon, 1. rk.	8,00
Parterre	7,00	2. balkon, 2. rk. midt for .	6,00
1. balkon, 1. rk.	12,00	2. balkon, 2. rk. siderne ..	5,00
1. balkon, 2. rk. loge 1-4 .	12,00	2. balkon, 3.-4. rk.	5,00
1. balkon, øvr. rk. loge 1-4	10,00	2. balkon, 5.-7. rk.	4,00
1. balkon, øvr. rk. loge 5-10	8,00	2. balkon, 8.-10. rk.	2,00
Klapsæder, 1. balkon	6,00		

Billetter kan købes og forudbestilles uden forhøjelse 6 dage frem fra kl. 11-17 i Scalias forhal. Derudover salg til forestillingsdagen fra kl. 17 i billetkontoret i teatrets forhal. — **Telefon 2 26 22.**

Billet-priserne kan forandres ved gæstespil, tourneer og særforestillinger. — Ved tlf.-bestilling betales et noteringsgebyr af 15 øre pr. billet. — Alle ovennævnte priser er incl. garderobe.

Annoncerne arrangeret af Lockkeys Reklamebureau